

SZEMLE

A MAI IMPERIALIZMUS KATONAI IDEOLÓGIÁJA

Zrínyi Katonai Kiadó 1961. 632 old.

(Tisztek Könyvtára sorozat)

Ismeretes, hogy az imperializmus a szocializmus elleni harcban mindig fontos szerepet szánt az ideológiai fegyvereknek. Minél inkább gyengül az imperialisták gazdasági és ideológiai befolyása a világ népeire és növekedik a szocializmus anyagi és szellemi befolyása, annál dühödtebben rágalmozza az imperialista burzsoázia a marxizmust, s annál szívósabban igyekszik ideológiailag megdolgozni a tömegeket. Eközben természetesen mindent elkövet, hogy békét veszélyeztető politikáját, a háborús hangulat szítását és a Szovjetunió, valamint a szocialista tábor többi országa elleni új világháború elkerülhetetlenségét ideológiailag előkészítse és igazolja.

Az imperialisták nem utolsó sorban az ideológiai fronton elérendő sikerekben látják a fegyveres erőszak megvalósításának; az új világháború előkészítésének, kirobbantásának és lefolytatásának előfeltételét. Éppen ezért a Szovjetunió és a többi szocializmust építő ország kommunista pártjainak az utóbbi években megtartott kongresszusain és megbeszélésein született történelmi jelentőségű határozatokban a legfontosabb feladatok egyike az volt, hogy kérlelhetetlen harcot kell folytatni a burzsoá ideológia ellen, s ennek érdekében jobban és aktívabban kell felhasználni az ideológiai leleplezés formáit. Ehhez azonban mindenekelőtt szükséges jól ismerni a mai imperializmus ideológiáját, s nekünk katonáknak különösen az imperializmus katonai ideológiáját is. Természetesen ilyen irányú ismereteket elsősorban az irodalomból meríthetünk. Azt azonban meg kell mondani, hogy nálunk sem hazai szerzőtől, sem fordításban a Zrínyi Katonai Kiadó e kiadványáig nem jelentek meg olyan alapvető munkák, amelyek megmagyarázták volna: mi is az az

imperialista katonai ideológia, hogyan függ össze az imperializmus politikai ideológiájával, melyek a célkitűzései, stb. Azt hiszem már egymagában ez a tény is alaposan megindokolja a Lenin Katonai-Politikai Akadémia munkaközössége által írt kötet (1958-ban jelent meg Moszkvában) magyar nyelvű kiadását.

A kötet szerzői legfőbb feladatuk az azt tűzték maguk elé, hogy feltárják a mai imperializmus katonai ideológiájának alapvető jellemvonásait, tudományos igényvel bírálják a militarista eszméket és nézeteket, s bemutassák ezeknek népellenes, kalandor jellegét.

A könyv lapjain drámai erővel bontakozik ki az a kép, az a mérhetetlen pusztulás és szenvedés, amely akkor érné az emberiséget, ha az imperialistáknak csak rövid időre is sikerülne félrevezetniük néptömegeiket és harcba vinni őket tőlük idegen érdekekért.

A könyv első betűjétől az utolsóig ragyogó logikával és következetességgel zúzza szét az imperialista katonai ideológia valamennyi tételét. Kiindulva az SZKP XX. kongresszusának abból a tanításából, hogy napjainkban a háborúk többé nem végszetszerűen elkerülhetetlenek, s abból a tényből, hogy a hatalmas szocialista tábornak és a békeszerető erőknél nemcsak erkölcsi, hanem az anyagi eszközei is megvannak az agresszorok megfékezéséhez, a szerzők bebizonyítják: végső soron nem fog sikerre vezetni — legalábbis tartósan — a monopolista köröknek az a törekvése, hogy az imperialista országokban egy újabb rabló, hódító háború szilárd erkölcsi-politikai alapjait teremtsék meg.

A kötet értékét és meggyőző erejét csak növeli az, hogy a szerzők nézeteik kifejezése során a legtöbb esetben nem elégednek meg az általános megállapítások megtételével, hanem a gazdag tényanyag alapján saját következtetéseiket és ítéleteiket is az olvasó elé tárják.

A következőkben — néhány bíráló megjegyzéssel együtt — ismertetem a könyv tartalmát. A szerzők az alábbi tíz fejezetben dolgozták fel mondanivalójukat:

1. *Az imperialista katonai ideológia általános jellemzése.* (V. A. Vasilenko t. ezredes, a filozófiai tudományok kandidátusa, e fejezetben mindenekelőtt az imperialista katonai ideológia elméleti meghatározására és e meghatározás elemzésére fordítja figyelmét. Ennek során — igen logikusan és áttekinthetően csoportosítva a legjellemzőbb tényeket — elsősorban az imperialista katonai ideológia gyökereit és reakciós politikai alapját vizsgálja. Ennek eredményeképpen a szerző tulajdonképpen az imperializmus gazdasági, politikai és katonai történe-

tének és helyzetének tömör, világos összegezését adja, de a középpontban mindig a katonai ideológia és ennek az egyes időszakokban bekövetkezett fejlődési szakaszainak értékelései állnak. A szerző meggyőzően leleplezi az imperializmus ideológusainak azt a lépten-nyomon hangoztatott tételét, hogy az imperialista hadseregek politikamentesek és náluk a hadügy középpontjában kizárólag haditechnikai problémák állanak, s bebizonnyítja: valamennyi militarista eszmének és nézetnek még ha látszatra tisztán katonai köntösben jelentkeznek is — két alapvető oldala van; társadalmi-politikai és sajátosan katonai.

Ennek a megállapításnak a fontossága és időszerűsége nyilvánvaló a politikai éberségre való nevelés szempontjából. E fejezetben — de a könyvben mindvégig — helyesen előtérbe kerül az a gondolat, hogy a militarista elvek valódi tartalmát rendszeresen és gondosan álcázzák. Például a második világháború utáni burzsoá katonai irodalomban az „objektivitás” és a „tisztá” katonai professzionalizmus örve alatt szemérmetlenül meghamisítják a második világháború történetét, jellegét és kirobbantásának okait, ugyanakkor takargatják az új világháború kirobbantását célzó előkészületeket.

Elismerést érdemel az első fejezet szerzőjének az a törekvése, hogy tömör meghatározását adja azoknak a legfontosabb fogalmaknak, amelyek leginkább megvilágítják az imperialista katonai ideológia tartalmát és lényeges vonásait. Helyes az a megállapítása, hogy feltétlenül meg kell különböztetni az uralkodó, hivatalos nézeteket az alkalmilag kinyilvánítottaktól, amely utóbbiak általában nem tükröződnek sem a fegyveres erők fejlesztéséért síkraszálló törekvésekben, sem a katonai elméletben, s nem befolyásolják a haderő építésének elvét és gyakorlatát.

A későbbi fejezetek szerzői azonban nem mindig tartják magukat ehhez a helyes megállapításhoz, ami a könyvnek egyik gyenge oldala.

A fejezetek hiányosságaiaként a következőket lehet megemlíteni. Vasilenko t. ezredes nem fordít kellő figyelmet arra, hogy úgy mutassa be a mai imperialista katonai ideológiát, mint az imperializmus politikai ideológiájának szerves részét, és mellőzi a vezető imperialista államok sajátosan katonai nézeteinek alapos értékelését. Nem eléggé világos és egyöntetű e fejezetben az imperialista katonai ideológia meghatározása. Egyhelyütt az imperialista katonai ideológiát úgy határozza meg a szerző, mint a militarista eszmék és nézetek összességét: „Az imperialista katonai ideológiai azoknak a militarista eszméknek és nézeteknek az összessége, amelyek az egyes burzsoá országok mo-

nopoltókéseinek népellenes belpolitikai és agresszív külpolitikai céljait és törekvéseit fejezik ki. Ezeket a célokat és törekvéseket katonai eszközök segítségével igyekeznek megvalósítani;¹ másutt a katonai ideológia mint „... a militarizmus eszmei tartalma”² szerepel. (Itt hívom fel az olvasók figyelmét egy nyomdahiába; a könyvben a jelzett oldalon a militarizmus *eszmei tartalma* helyett *eszmei hatalma* szerepel.)

Tehát: az imperialista katonai ideológia egyrészt maga a militarista eszméknek és nézeteknek az összessége, másrészt — a militarizmus eszmei tartalma, vagyis ugyanazoknak a nézeteknek az eszmei tartalma, amelyeknek ő maga az összegezője. Végeredményben a szerző nem adja a mai imperializmus katonai ideológiájának világos, egységes és teljes, a leglényegesebb vonásait kifejező meghatározását, ehelyett egyoldalú, sok esetben elentmondásos megfogalmazásokat ad, ami zavarja az olvasót a kérdés lényegének megértésében.

Ugyancsak nem eléggé világosan határozza meg a szerző a katonai ideológia helyét az imperialista burzsoázia társadalmi nézeteinek rendszerében: „A militarizmus eszmei tartalmát képező imperialista katonai ideológia — írja — az imperialisták politikai ideológiájának eleme.”³ Másutt: „... a modern kapitalista államok alapvető politikai céljai, valamint politikai — ezen belül katonai — ideológiájuk egybeesnek, lényegében azonos jelentésűek.”⁴ Ily módon egyrészt az imperialista katonai ideológia az imperialisták politikai ideológiájának része, másrészt önállóan tűnő ideológia.

Nem leplezte le a szerző teljesen az imperialista katonai ideológia társadalmi-politikai és katonai oldala közötti összefüggést sem. Meg lehetett volna mondania, hogy az imperialista katonai ideológia két oldala közül *a fő, a meghatározó a társadalmi-politikai oldal*, ami lényegében *imperialistává* teszi a katonai ideológiát, a mai burzsoá társadalmi rend.

A könyv más fejezeteinek azokból a megállapításaiból, hogy az imperialista katonai ideológia az imperialisták politikai ideológiájának a militarista része, szerencsére pontosabb képet kapunk az imperialista katonai ideológia meghatározására és helyére nézve.

Az első fejezetben a szerző röviden megmagyaráz olyan fogalmakat is, mint a katonapolitika, katonai doktrína, katonai elmélet. Véleményem szerint ezeknek a tartalmát, az egymással

¹ A mai imperializmus katonai ideológiája. Zrínyi Kiadó, 1961. 9. old.

² Ugyanott, 15. old.

³ Ugyanott, 15. old.

⁴ Ugyanott, 16. old.

és az imperialista katonai ideológiával való összefüggésüket nem pontosan határozza meg. Nem a legtalálóbbs például az imperialista államok katonapolitikájának olyan meghatározása, mint: „Az imperialista államok katonapolitikájának fő feladata az, hogy a fegyveres erőkkel sikeresen harcoljon a reakciós politikai célkitűzések megvalósításáért. Az állam politikai feladatának konkrét meghatározása az egyik legfontosabb katonai ideológiai elv.”⁵ A szerző ily módon az imperializmus katonapolitikájának tartalmát a fegyveres erők előkészítésének és vezetésének feladatában összegezi, holott az a valóságban átfogja az imperialista kormányok mindennemű tevékenységét a háború előkészítésére és megvívására. Értve ezen a háború előkészítéséhez és megvívásához szükséges összes: politikai, gazdasági, technikai és erkölcsi tényezők biztosításaira való törekvést és intézkedést is.

Az idézet másik mondata pedig — amennyiben nem fordítási hiba — nem helyes megállapítás. Itt az ok és okozat feccserélésével állunk szemben. Ugyanis az állam politikai feladatának konkrét meghatározása — nem a katonai ideológia feladata. Arról van szó, hogy az állam konkrét katonapolitikai célokot és feladatokat tűz a katonai vezetés elé, ezen célok és feladatokat megvalósításához dolgozzák ki a katonai ideológiát. A katonai ideológia politikai tartalmát, lényegét — az állam politikája határozza meg és nem fordítva.

Egyhelyütt a fejezetben az is kitűnik, hogy az imperialista katonai ideológia sajátosan katonai tartalmát „... azok a militarista eszmék, nézetek, álláspontok alkotják, amelyek az imperialista országok rablőháború előkészítésének és lefolytatásának módját mutatják meg.”⁶

Ez egy másik probléma, amelynek tisztázása igen fontos feladata lett volna a munkának. Mi helytelen a meghatározásban? Egyrészt az, hogy a szerző szerint az imperialista katonai ideológia sajátosan katonai oldala csupán az országon kívüli fegyveres erőszak alkalmazását veszi figyelembe. A későbbi fejezetek szerzői helyesen fejtik ki — ezzel az egyoldalú beállítással ellentétben —, hogy a militarista célok és eszközök az országon belül is rendkívül fontos szerepet töltenek be. A fegyveres erőszak alkalmazása elengedhetetlenül szükséges az imperializmus számára az országon belüli munkás- és demokratikus mozgalmak elfojtásában és leverésében is.

A meghatározás hiányos abból a szempontból is, hogy nem

⁵ Ugyanott, 22. old.

⁶ Ugyanott, 18. old.

szögezi le érthetően, hogy a katonai ideológia *sajátosan katonai* tartalmát nem elsősorban a politikai célok és eszmék határozzák meg, hanem a *haditechnika és szélesebben: a társadalom anyagi-műszaki bázisának fejlettségi színvonala*. Éppen ez az az alap, amely lényegében adott időszakban a fejlett országoknál azonos kiindulópontját képezi a hadművészeti elvek kidolgozásának.);

2. *Az imperialista katonai ideológia az első világháború előestéjén, a háború alatt és a Szovjetköztársaság elleni külföldi katonai intervenció éveiben.*

3. *Az imperialista katonai ideológia a második világháború előkészítésének és megvívásának időszakában.*

4. *Az imperialista katonai ideológia fő sajátosságai a második világháború után.* (A könyv e fejezeteiben több mint 50 esztendő történelmi áttekintését kapjuk. Az első világháborúra való készülődéstől a második világháborút követő évekig (1958-ig) terjedő korszak rendkívül gazdag volt politikai és katonai eseményekben. Ennek ellenére sikerült a szerzőknek tények sokaságából kiemelni mindazt, ami e félszázadban alapvető és lényeges volt. Egyébként a szerzők — V. M. Kulis ezredes és V. M. Kulakov elsőosztályú kapitány, a történettudományok kandidátusai — mindenekelőtt azt veszik szemügyre, hogy alakult az imperialista katonai ideológia társadalmi-politikai tartalma ebben az időszakban, milyen változások következtek be a militarista eszmékben és nézetekben, melyek voltak a főbb imperialista államok katonai doktrínáinak célkitűzései, e doktrínáknak milyen sajátosságaik voltak és mennyire állták meg helyüket a két világháború gyakorlatában? Bonckés alá kerül e fejezetekben a két világháborúban szembenálló imperialista országok katonai ideológiáján kívül lényegében egész politikai felépítményük is. A szerzők ragyogó logikával lépésről lépésre zúzzák szét a nacionalizmusnak, a geopolitikának, a fajelméletnek és a militarista eszmék szociológiai alapjait alkotó más elméleteknek a háborúkat igazoló, dicsőítő és propagáló nézeteit.

E három fejezetben az olvasó figyelemmel kísérheti az imperialista katonai ideológia fejlődésének főbb szakaszait: az imperializmus világrendszerre válásának időszakában; a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet korszakában, amikor a szocialista forradalom győzött Oroszországban, de a szocializmus még nem lépte túl egy ország kereteit; és amikor a szocializmus világrendszerre vált. A szerzők az imperializmus katonai ideológiájában bekövetkezett változások jellegét vizsgálva arra a következtetésre jutnak, hogy ezek a változások nem alapve-

tőek, nem érintik az imperialista ideológia jellegét, feladatait és végcéljait. Ezt a közölt nagy mennyiségű tényekkel és adatokkal igen világosan szemléltetik.

Az olvasó számára különösen érdekesek azok a részek, ahol feltárulnak az ún. kis vagy korlátozott háborúkra való törekvés társadalmi-politikai és katonai okai.

Végül szeretném megjegyezni, hogy a könyvben több helyütt — így a 4. fejezetben is — hangsúlyozzák a vezető kapitalista államok katonai doktrínáinak gyengéit, figyelmen kívül hagyva azonban néhány erős oldalát. Például: „A tapasztalatok, még jóval a második világháború befejezése előtt megmutatták az Egyesült Államok, Anglia, Franciaország és a hitlerista Németország katonai doktrínáinak gyengeségét.”⁷ Kulakov elsőosztályú kapitány ezt a tételét azzal próbálja igazolni, hogy még a háború folyamán, de különösen befejezése után a burzsoá katonai teoretikusok hozzákzedtek a „... régi dogmák és nézetek felülvizsgálásához”.⁸

Az ilyen kategórikus és pontatlan kijelentéssel nem érthetünk egyet; először, mert nem lehet egy kalap alá venni valamennyi szövegforgó imperialista ország katonai doktrínáját; másodsor, mert a hitleri Németország doktrínája csak akkor jutott teljesen csödbe, amikor a szovjet katonai doktrínával került szembe; és harmadsor, mert a szerző összekeveri a burzsoá katonai teoretikusoknak a tömegpusztító fegyverek megjelenése nyomán kibontakozó olyanirányú törekvéseit, hogy új hadsereg-szervezési formákat és a fegyveres harc megvívásának új módszereit találják meg azzal a törekvéssel, amelynek az a célja, hogy kritikailag értékeljék a második világháború katonai örökségét, mégpedig a katonapolitikai nézetek teljes felülvizsgálásával összefüggésben.);

5. *Az amerikai imperializmus katonai ideológiája.*

6. *Az angol imperializmus katonai ideológiája.*

7. *A francia imperializmus katonai ideológiája.*

8. *A nyugatnémet imperialisták revansista katonai ideológiája.* (Míg a kötet előző fejezeteiben az imperialista katonai ideológiáról általában esett szó, addig ebben a négy fejezetben országok szerint vizsgálják a mai imperialista katonai ideológiát. A szerzők minden esetben először átfogó képet adnak az illető országnak a második világháború utáni gazdasági-politikai helyzetéről, majd feltárják katonai ideológiájának társa-

⁷ Ugyanott, 270. old.

⁸ Ugyanott, 270. old.

dalmi-politikai tartalmát és végül elemzik katonai doktrínájának sajátosságait.

A négy fejezet közül tartalmilag és terjedelem szempontjából is kiemelkedik az ötödik és a nyolcadik. Az előzőben a szerző meglehetősen sok forrásanyag felhasználásával bemutatja az Egyesült Államok jelenlegi katonai elméleteit. Ennek során igen sokoldalúan bontakozik ki az olvasó előtt az a vita, amely az új világháború kirobbantásának és megvívásának módjai és eszközei, valamint a várható következményei körül támadt az amerikai katonai teoretikusok között. A nyolcadik fejezetben A. V. Kirszanov t. ezredes, a történettudományok kandidátusa, elsősorban azt a folyamatot tárja fel, amely megteremtette Nyugat-Németországban a revansista katonai ideológia újjászületésének előfeltételeit. A továbbiakban a Bundeswehr felhasználásának katonai-ideológiai alapjait mutatja be.

E fejezetek szerzői helyesen hangsúlyozzák, hogy az imperializmus valamennyi katonai teoretikusát a szovjetellenesség, a szocialistaellenesség és a kommunistaellenesség hozza közös nevezőre, ugyanakkor állandó ellentéteket támasztanak közöttük a kapitalizmus kibékíthetetlen ellentmondásai.

Az 5.—8. fejezetek olvasásakor úgy tűnik, hogy a negyedik fejezetben fellelhető elvi tételek az egyes imperialista államok katonai ideológiájában meglevő általános és hasonló vonásokról, valamint konkrét különbségeikről, nem jutnak kellőképpen kifejezésre az amerikai, az angol, a francia és a nyugatnémet imperialisták katonai ideológiájának tárgyalásakor. Ennek oka az, hogy a szerzők nem mindig domborítják ki kellően az egyes országok militarista nézeteinek és elméleteinek azokat az elemeit, amelyek a hivatalos koalíciós militarizmust képviselik, és azokat, amelyek szembehelyezkednek az agresszív blokkok katonai koncepcióival, eltérnek az imperialista koalíció fegyveres erői céljainak, felhasználásának, stb. általános elméletétől.

Ezzel kapcsolatban feltétlenül meg kell jegyezni, hogy az egyes imperialista államok militarista eszméiben és nézeteiben megmutatkozó eltérések nagy gyakorlati jelentőségűek, különösen ha arra gondolunk, hogy az imperialisták a Szovjetunió és a szocialista tábor más országai ellen tervezett háborút koalíciós háborúként képzelik el. *Feltárni, figyelembe venni és kihasználni mindazt, ami megbontja az imperialista koalíciót — ez nagyon fontos számunkra.*

Az egyes katonai doktrínák jellemzésekor — véleményem szerint — előfordulnak elvi pontatlanságok. Például az a gondolat, hogy a német militaristák Clausewitz után nem ismerték

el a politika elsőbbségét a háborúban és a hadügyben; „... úgy tekintették a politikát, mint a háború szolgálóját”. Napjainkban Nyugat-Németország militaristái megpróbálnak visszatérni Clausewitznek a politika elsődlegességére vonatkozó tételéhez.”⁹

Ezt az állítást a többi fejezet szerzői kimondatlanul is cáfolják, amikor hangsúlyozzák, hogy a német militaristák a múltban is, és a nyugatnémet militaristák a jelenben is a német monopolisták hű szolgálói, azok politikai utasításainak buzgó fegyveres végrehajtói.

Az egyes imperialista országok katonai ideológiai közötti kapcsolat jellegét egészében véve helyesen határozzák meg a könyvben. A szerzők rámutatnak az amerikai imperialistáknak arra a törekvésére, hogy az egész imperialista táborra ráerőszakolják saját militarista nézeteiket és célkitűzéseiket, hadseregszervezési elveiket és kiképzési módszereiket. Az Egyesült Államok vezető körei megpróbálják az egyes államok katonai elméletét teljesen elsorvasztani és kizárólag az amerikai katonai doktrínát kívánják uralkodóvá tenni. Ezzel kapcsolatban nincs kellően hangsúlyozva, hogy a tőkésországok szembeszegülnek ezzel a törekvéssel; s véleményem szerint téves az a Franciaországgal kapcsolatos következtetés, hogy az Egyesült Államok nyomására lemond saját katonai doktrínájáról. „Megjegyezzük — írja a szerző —, hogy Franciaország fegyveres erői történetében ez az első olyan eset, hogy lemond saját katonai doktrínájáról...”¹⁰ (Szükséges rámutatni, hogy a 7. fejezetben a szerző — N. V. Puhovszki vörgy. — általában leegyszerűsítve, egysíkon vizsgálja Franciaország katonai ideológiájának sajátosságait.);

9. *Az imperialista államok fegyveres erői személyi állományának ideológia megoldozása.*

10. *Az imperialista államok „lélektani hadviselése” a szocialista tábor országai ellen.* (Az utolsó két fejezet az imperialista országokban a háború előkészítése érdekében folyó, a lakosság és a fegyveres erők személyi állománya körében végzett ideológiai megoldozás módszereit, formáit vizsgálja és bemutatja a szocialista tábor országai, a nemzeti-felszabadító mozgalmak, a kommunista- és munkásmozgalom elleni ideológiai aknamunka legaljasabb formáját: a lélektani hadviselést.

Igen érdekesekek e fejezeteknek az ideológiai megoldozást végző szervek és a lélektani hadviselés gépezetének felépítését

⁹ Ugyanott, 523. old.

¹⁰ Ugyanott, 479. old.

és az általuk harcbavetett anyagi és szellemi fegyvereket ismerető részei.

A két fejezet szerzői — A. T. Szapronov őrnagy, Sz. M. Pitov alezredes és F. V. Csaban ezredes — nagyon helyesen hangsúlyozzák, hogy a szocialista tábor országaiban minden módon fokozni kell a politikai éberséget, hiszen az imperializmus ideológusai egyre tökéletesítik az ideológia harc szervezeti formáit, felkutatják a provokációk és megvesztegetések, a hitszegés és megtévesztés legalattomosabb módszereit, csakhogy elérjék szennyes céljaikat.

Véleményem szerint néhány esetben nem sikerült elég konkrétan bemutatni azokat a változásokat, amelyek az imperializmus ideológusainak a szocializmus elleni tevékenységében bekövetkeztek. Néha a szerzők általános jellegű tételre szorítkoznak, például: „Az imperializmus ideológusai lázasan igyekeznek propagandájuk tartalmát a megváltozott nemzetközi erőviszonyokhoz idomítani,”¹¹ de hogy ez milyen határozott formákban, módszerekben ölt testet, arról sajnos nem sok szó esik.)

*

Ebben a könyvben is, mint minden más úttörő és emellett terjedelmes munkában, találunk nem egészen pontos magyarázatokat, néhány nem kellően elemzett tényt és példát; előfordul, hogy egyes részek között nincs meg a folyamatosságot biztosító kapcsolat és néha érezzük a stílusegység hiányát is. Mindazonáltal „A mai imperializmus katonai ideológiája” című könyv igen nagy segítséget nyújt tisztjeinknek ahhoz, hogy megismerjék milyen elméletekkel, módszerekkel és eszközökkel akarják militarizálni az imperialisták az egész országot, ezáltal biztosítani a nekik megfelelő hátországot. S ezt nem kevésbé fontos ismerni, mint a vezető kapitalista államok haderejének technikáját, harcászataát és hadászataát.

Sörös Lajos szds.

¹¹ Ugyanott, 631. old.